

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ГРАД УЖИЦЕ

СКУПШТИНА ГРАДА
I Број: 400-52/22
Датум: 29. децембар 2022.године

На основу члана 32. став 1. тачка 6. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 129/2007, 83/2014 – др.закон, 101/2016 – др.закон, 47/2018 и 111/2021 – др.закон) и члана 60. став 1. тачка. 5 Статута града Ужица ("Службени лист Града Ужица" број 4/19) Скупштина града на седници одржаној 29. децембра 2022.године, донела је

ОДЛУКУ

I Усваја се Акциони план за укључивање грађана у доношење одлука 2022-2025. година.

II Одлуку са Акционим планом објавити у "Службеном листу града Ужица".

ПРЕДСЕДНИК СКУПШТИНЕ
Бранислав Митровић

ГРАД УЖИЦЕ

+381 (0) 31 590 135 • e-mail: predsednikskupstine@uzice.rs

**АКЦИОНИ ПЛАН ЗА УКЉУЧИВАЊЕ ГРАЂАНА
У ДОНОШЕЊЕ ОДЛУКА
2022-2025. ГОДИНА**

Ужице, децембар 2022. године

САДРЖАЈ

Уводне напомене	3
1. Активности које локална самоуправа спроводи како би консултовала и укључила грађане у процесе доношења одлука.....	5
2. Предности наше локалне заједнице за унапређење учешћа грађана.....	9
3. Партнери и заинтересоване стране	10
4. Партиципација грађана – један од стубова развијене локалне заједнице	11
5. Општи циљ Акционог плана.....	13
6. Специфични циљеви Акционог плана.....	14
7. План активности	15
8. Праћење и евалуација	28

Уводне напомене

Трајно опредељење Града Ужица је изградња модела добре и отворене јавне управе што подразумева потпуну јавност у раду локалних органа, веће непосредно учешће грађана и других заинтересованих актера у доношењу одлука, партиципацију и трајно одрживо партнерство између грађана и локалне самоуправе у циљу квалитетнијег задовољења потреба заједнице. Циљеве добре, отворене управе (локалне самоуправе) могуће је достићи само уважавајући и поштујући право грађана на квалитетно информисање, потребу и обавезу да буду консултовани, дају примедбе, критике, сугестије и предлоге и на тај начин учествују у дијалогу као и да директно учествују у одлучивању у складу са постојећим али и коришћењем савремених и развојем нових, за наш Град примењивих механизма учешћа.

Слободан приступ информацијама грађанима гарантован је и дефинисан *Уставом Републике Србије* и *Законом о слободном приступу информацијама*. Такође, јавност и транспарентност предвиђена је и *Законом о локалној самоуправи* који подстиче грађане на иницијативу а градове и општине обавезује да консултују грађане о инвестиционом делу буџета чиме се унапређује учешће грађана у доношењу јавних политика, што је и обавеза предвиђена *Уставом*, *Кодексом добре управе* и *Стратегијом јавне управе Републике Србије*. Јавност и транспарентност рада органа Града дефинисана је, између осталог, *Статутом Града Ужица*, *Локалним антикорупцијским планом* и *Одлуком о начину и поступку учешћа грађана Ужица у пословима Града*.

Процес планирања и утврђивања буџета свакако је једно од најзначајнијих питања из делокруга рада Града Ужица а заинтересованост грађана за овај процес у погледу одређивања приоритета и доношењу планова потрошње јесте важан сегмент који захтева добро осмишљену стратегију и одговор градске управе ради успостављања трајног и одрживог партнерства уз правилно постављен систем информисања, консултовања и активног учешћа грађана.

Порез на имовину представља један од најважнијих прихода Града. Уважавајући чињеницу да је плаћање пореза на имовину законска обавеза, а имајући у виду карактер пореза на имовину као изворног прихода локалне самоуправе и његов значај у укупним буџетским приходима, али и да он представља једини порески облик који је у директној вези са услугама које грађани очекују од локалне самоуправе, неопходно је успоставити висок ниво комуникације на релацији грађанин – локална самоуправа у целокупном систему прикупљања, наплате и буџетирања средстава по основу пореза на имовину. Обзиром да су грађани обвезници пореза на имовину и да он представља један од најважнијих прихода Града, потребно је узети у обзир њихово мишљење и предлоге о расподели средстава прикупљених и по том основу.

Процес информисања, консултовања и учешћа грађана Ужица у буџетирање средстава, постоји годинама уназад као део законских обавеза али и као позитиван приступ у развијању добре праксе укључивања грађана у планирање и реализацију буџета.

Како постоји простор за даље унапређење и веће учешће, тј. укључивање грађана у процес доношења одлука, укључујући одлуке о трошењу средстава прикупљених по основу изворних прихода, а уважавајући чињеницу да је подстицање грађана да активно учествују у одлучивању и решавању проблема локалне заједнице један од приоритетних циљева стратешког развоја нашег града, приступило се изради Акционог плана за укључивање грађана у доношење одлука.

Акциони план за укључивање грађана у доношење одлука 2022-2025. година део је и активности у оквиру Програма „Општински економски развој у Источној Србији, фаза III – Одговорне локалне финансије и учешће грађана”, који финансира швајцарска агенција за развој и сарадњу SDC. Програм спроводи HELVETAS SWISS INETRCOOPERATION SRB, у сарадњи са МДУЛС и Сталном конференцијом градова и општина. Општи циљ овог Програма јесте јачање финансијске аутономије и поверења између грађана и локалних самоуправа кроз подршку демократским праксама и креирању услуга локалне самоуправе оријентисане на грађане.

План је израђен поштујући основне принципе којих се треба придржавати у процесу партиципације и учешћа грађана, као што су равноправност учешћа, јавност и транспарентност, једнакост, ефикасност, праведност, конкурентност и испуњење постигнутих договора. За израду Плана је, у сарадњи са Градском управом за финансије, задужена *Радна група за израду, спровођење и праћење Акционог плана за укључивање грађана у доношење одлука 2022-2025. година*. Такође, Акциони план је у складу и са закључцима и препорукама са одржаних радионица у организацији HELVETAS SWISS INETRCOOPERATION SRB, којима су присуствовали представници Градске управе за финансије, Радне групе и Градске управе за послове органа Града, општу управу и друштвене делатности.

Задатак Радне групе је био да утврди елементе плана, фазе у изради и реализацији плана, а све са циљем како би подстакла што веће укључивање грађана у процес доношења одлука, посебно у креирању и трошењу буџетских средстава, тј. средстава прикупљених по основу изворних прихода, што доприноси јачању поверења између грађана и локалне самоуправе. Дефинисани општи циљ могуће је достићи унапређењем регулаторног, организационог и финансијског оквира у области укључивања грађана, при чему је потребно акценат ставити на информисање, консултовање и активно укључивање грађана у локално одлучивање путем јавних расправа и других облика партиципације.

1. Активности које локална самоуправа спроводи како би консултовала и укључила грађане у процесе доношења одлука

Град Ужице спроводи читав низ активности у области информисања, консултовања и укључивања грађана у процесу доношења одлука.

Информисање (обавештавање) грађана врши се у циљу обезбеђивања благовремених, објективних и потпуних информација, разумевања процеса, активности и проблема као и начина за њихово решавање, веће заинтересованости грађана за активности које Град из своје надлежности спроводи али и изградње става да својим учешћем грађани могу утицати на доношење одлука и да је њихово учешће потребно и пожељно.

Информисање и обавештавање грађана врши се методама директног и индиректног информисања, различитим начинима и каналима као што су информативни састанци, презентације у месним заједницама, саопштења за јавност, конференције за медије, информисање путем сајта Града Ужица, друштвених мрежа, медијских наступа званичника градске управе (интервјуи, прилози у новинама, контакт емисије, ТВ вести и најаве на локалним и регионалним телевизијама), штампањем и дистрибуцијом информативног материјала.

Редовно информисање грађана, везано за буџетске процесе, врши се путем електронских и штампаних медија. На званичној интернет презентацији Града редовно се објављују и ажурирају сви документи и активности везани за процес планирања, усвајања и извршења буџета, буџетског извештавања и завршног рачуна буџета Града. Грађани могу на званичном градског сајту, почев од 2017. године да прате и месечно остварење прихода и расхода буџета у поједностављеној, лако разумљивој форми. Од 2021. године комуникација у процесу буџетирања се одвија и преко Буџетског портала.

Консултацијама и активним учешћем грађана (и других актера) обезбеђује се отвореност и јавност процеса доношења одлука али и добијање повратне информације од грађана и заинтересоване јавности о њиховим ставовима, потребама и очекивањима што је свакако важно када је реч о доношењу бројних одлука. На тај начин се унапређује квалитет донетих одлука и то као резултат сарадње грађана (и других актера) и локалне самоуправе. Учешћем грађана обезбеђује се да грађани могу дати своје предлоге за решавање појединих питања али и примедбе на рад органа Града, јавних предузећа и установа. Методе консултација и активног учешћа које се најчешће користе у Граду су: јавне расправе, скупови у месним заједницама, консултације са удружењима и организацијама цивилног друштва (ОЦД), конференције, округли столови, панел дискусије, трибине. Важан начин консултовања и укључивања грађана у процес доношења одлука јесте њихово учешће укључивањем у различита радна тела Скупштине и других органа Града (раде групе, радне тимове, савете и комисије).

Кабинет Градоначелнице свакодневно врши пријем, а том приликом грађани износе своје проблеме, као и предлоге и сугестије за унапређење локалне заједнице.

Информисање, консултовање и укључивање грађана у процес доношења одлука спроводи пет градских управа: 1) Градска управа за послове органа града, општу управу и друштвене делатности; 2) Градска управа за финансије; 3) Градска управа за урбанизам, изградњу и имовинско-правне послове; 4) Градска управа за инспекцијске послове и комуналну полицију; 5) Градска управа за инфраструктуру и развој.

Градска управа за финансије информише, консултује и укључује грађане о свим питањима везаним за буџет Града а посебно у поступку израде буџета и то путем јавне расправе о нацрту буџета која се одржава крајем сваке године, где грађани, буџетски корисници и други заинтересовани актери дају своје предлоге у вези са расподелом буџетских средстава. Пре отвореног састанка у оквиру јавне расправе, нацрт буџета је доступан грађанима и другим заинтересованим странама на званичном сајту Града, укључујући могућност слања предлога и сугестија везаних за нацрт буџета путем електронске поште, предајом на инфо пулту и слањем путем редовне поште.

Градска управа за послове органа града, општу управу и друштвене делатности има највише контаката са грађанима у свом опису послова. Поред пасивног информисања, у оквиру ове управе налазе се услужни центар и месне заједнице где долази велики број грађана што се користи за дељење информативног материјала из надлежности градских управа али и за учешће грађана у анкетама у којима треба да се изјасне о неком питању (нпр. њихово задовољство пруженим услугама). Управа има и сарадњу са невладиним организацијама, удружењима, школама, бројним установама.

Градска управа за урбанизам, изградњу и имовинско-правне послове контакте са грађанима остварује најчешће кроз издавање разних уверења, решења, урбанистичких сагласности и других аката. Активна сарадња са грађанима остварује се кроз рани јавни увид, јавни увид, примање и разматрање сугестија приликом излагања разних планских докумената.

Градска управа за инспекцијске послове и комуналну полицију обезбеђује јавност у свом раду у складу са законом, објављивањем на сајту Града планова рада инспекција, извештаја о раду, контролних листа из којих се види садржина надзора, давањем обавештења у вези са применом појединих прописа. Саставни део рада инспекција је превентивни и саветодавни надзор кроз који се привредним субјектима дају објашњења и сугестије за правилно пословање. Инспекцијски органи разматрају представке грађана, иницијативе за побољшање стања у појединим областима и с тим у вези иницирају код надлежних органа измену или доношење прописа. Комуналне полиција у вршење контроле непосредно комуницира са грађанима и упозаје их а по потреби и упозорава на одредбе о комуналном реду.

Градска управа за инфраструктуру и развој кроз своје надлежности остварује контакт са грађанима решавајући инфраструктурне проблеме, а служба за пољопривреднике у решава проблеме из те области (у контакту са пољопривредницима).

Активно укључивање младих у све аспекте рада града Ужица, спроводи се и преко Ужичке академске парламентарне уније, која је основана с циљем да се млади из

средњих школа и високошколских установа Града, упознају са радом органа Града и омогући да директно дају своје предлоге и сугестије о питањима из надлежности града. Потписници Споразума о образовању ове Уније су председник Скупштине града Ужица и председници парламената свих средњих школа и високошколских установа. Поред тога Статутом града Ужица, предвиђено је стално радно тело Скупштине града, Савет за младе, преко кога млади такође могу да учествују у креирању локалне омладинске политике, у изради акционих планова и програма, дају мишљења на одлуке које доноси Скупштина града и др.

Скупштина града Ужица је највиши орган који врши основне функције локалне власти и чини је 67 одборника, које су изабрали грађани на непосредним изборима, тајним гласањем. Уважавањем јавности и укључивањем грађана у процесе доношења одлука на локалном нивоу, разматрањем предлога, сугестија и идеја може се успоставити и унапредити партнерски однос. Рад Скупштине града Ужица је јаван, материјали за седнице су доступни на сајту града Ужица седам дана пре дана одржавања седнице и сви заинтересовани могу да приступе истим. Седнице Скупштине града грађани могу да прате путем директног тв и радио преноса и live stream-а. Поред праћења преноса уживо, грађани на званичном youtube каналу имају могућност да погледају архиву свих седница Скупштине (које су одржане од дана примене *Одлуке о поступку израде и доставе материјала за Градско веће и Скупштину града*).

Град Ужице је једна од локалних самоуправа која је до данас доста урадила у циљу укључивања грађана у процесе доношења одлука. У том смислу, између осталог, до сада су донета акта:

- Одлука о увођењу информационог система „Систем 48“ („Службени лист града Ужица“ број 26/18);
- Одлука о начину и поступку учешћа грађана Ужица у остваривању послова града („Службени лист града Ужица“ број 11/19);
- Одлука о укључивању грађана у буџетски процес кроз спровођење акције „Ужички програм локалног партнерства“(„Службени лист града Ужица“ број 11/19);
- Одлука о изменама и допунама Одлуке о укључивању грађана у буџетски процес кроз спровођење акције „Ужички програм локалног партнерства“(„Службени лист града Ужица“ број 4/20).

Грађани и целокупна заинтересована јавност имају могућност да прате припрему и рад на изради нацрта прописа али и да дају своје предлоге и сугестије путем званичног сајта града Ужица путем апликације „Заједно до добрих одлука“.

Град Ужице, активно укључује грађане у процес трошења буџетских средстава и у том смислу је од 2019. године конципиран, након широког консултативног процеса, „Ужички програм локалног партнерства – Удружимо се“. Реч је о програму директног учешћа грађана у креирању и трошењу буџета, путем предлагања мањих пројеката уређења јавних површина у њиховом непосредном окружењу. Програм је дефинисан у

оквиру *Акционог плана за веће учешће грађана у трошењу буџетских средстава прикупљених по основу пореза на имовину за период 2018-2021. година*, након чега је (2019) донета скупштинска *Одлука о укључивању грађана у буџетски процес кроз спровођење акције „Ужички програм локалног партнерства“*, као и *Одлука о изменама и допунама Одлуке о укључивању грађана у буџетски процес кроз спровођење акције „Ужички програм локалног партнерства“* (2020). У протеклом периоду велики број грађана је узео учешће у предлагању конкретних пројеката из њиховог непосредног окружења а добар део њих је и реализован. У градском буџету је дефинисана и издвојена посебна буџетска позиција за партиципацију грађана у овом смислу. Процес прикупљана предлога се одвија путем јавног позива, по унапред утврђеним и познатим критеријумима у чијем су дизајнирању учествовали грађани, представници месних заједница, цивилни сектор и други актери.

2. Предности наше локалне заједнице за унапређење учешћа грађана

Град Ужице у континуитету спроводи активности и унапређује учешће грађана у доношењу одлука и партиципацији. И поред тога постоји простор за побољшање и даље унапређење учешћа грађана. Анализирани предности, слабости, могућности и претње у развоју партнерских односа између грађана и локалне самоуправе могу се представити следећом матрицом:

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<i>(из перспективе грађана)</i>	<i>(из перспективе грађана)</i>
Учешће грађана у поступку израде Одлуке о буџету – консултације, анкете, јавна расправа и др.	Грађани нису довољно мотивисани за учешће у доношењу одлука
Заинтересованост за партиципативну буџетску позицију „Ужички програм локалног партнерства – Удружимо се”	Несклад између жеља и могућности
Могућност пријаве проблема, слања предлога и сугестија – „систем 48”	Недовољна информисаност о надлежностима локалне самоуправе
Доступност предлога аката и одлука у раној фази израде на градском сајту – Заједно до добрих одлука	Недовољна знања о функционисању буџетског система
<i>(из перспективе ЈЛС)</i>	<i>(из перспективе ЈЛС)</i>
Постоји политичка воља релевантних доносиоца одлука за унапређење учешћа грађана	Мањи број грађана долази на јавне расправе
Омогућено учешће грађана у процес доношења одлука кроз јавне расправе, анкете и др.	Недовољна заинтересованост за укључивање на нивоу МЗ
Постоје формализовани процеси за партиципацију грађана – посебна буџетска позиција за партиципацију	ЈЛС нема формализовано радно место за подстицање укључивања грађана
Транспарентност у раду	Недовољни капацитети
МОГУЋНОСТИ	ПРЕТЊЕ
<i>(из перспективе грађана)</i>	<i>(из перспективе грађана)</i>
Коришћење друштвених мрежа у процесу учешћа и нових комуникацијских алата	Код једног дела грађана и даље не постоји поверење у рад органа ЈЛС
Јавни позиви ЈЛС и доступна средства за финансирање пројеката	Одсуство мотивације
Ангажовање удружења и ОЦД	Недовољно развијена свест о потреби двосмерне комуникације
<i>(из перспективе ЈЛС)</i>	<i>(из перспективе ЈЛС)</i>
Изражена воља за успостављањем партнерских односа	Одлазак младих и стручних људи
Сарадња са удружењима и ОЦД	Недовољан број тематских обука
Јавни позиви за учешће ЈЛС у пројектима везаним за учешће грађана у доношењу одлука	

3. Партнери и заинтересоване стране

Заинтересоване стране су све релевантне особе, групе и организације које имају или могу имати интерес у процесу унапређења учешћа грађана у доношењу одлука и имплементацији Акционог плана. Партнери и заинтересоване стране у Ужицу за процес унапређења учешћа грађана су, пре свега:

1. Грађани, формалне и неформалне групе грађана, удружења и организације цивилног друштва, осетљиве групе;
2. Локална самоуправа (Скупштина града, извршна власт, месне заједнице, градске управе, јавна предузећа, установе и друге јавне службе Града Ужица);
3. Представници других градских и регионалних институција, Канцеларија за младе, школе, академска заједница;
4. Медији;
5. Предузетници, мала и средња предузећа, пољопривредна газдинства, велике компаније;
6. Министарство државне управе и локалне самоуправе (МДУЛС);
7. Стална конференција градова и општина (СКГО);
8. HELVETAS SWISS INTERCOOPERATION SRB.

Допринос заинтересованих страна, који ће се манифестовати кроз кампање и повећање степена учешћа јавности у свим областима, континуирану информисаност и редовно извештавање, политичку и финансијску подршку, размену искустава, едукацију и подизање капацитета свих актера, развој нових идеја и изналажење иновативних решења, бољу ефикасност, сарадњу, дијалог и изградњу партнерских односа, представља начин за превазилажење препрека и изазова који, очекивано прате овај процес.

Нема никакве сумње да ће, успешном реализацијом Акционог плана, бити остварени позитивни ефекти и добробит за све актере укључене и повезане са процесом већег укључивања грађана у процесу доношења одлука, посебно у делу креирања и трошења буџетских средстава, повећања транспарентности рада локалне самоуправе, јачање степена поверења између грађана и локалне самоуправе и изградњу партнерских односа, бољу приоритетизацију пројеката, рационалнију употребу буџетских средстава и др.

4. Партиципација грађана – један од стубова развијене локалне заједнице

Партиципација и учешће грађана на локалном нивоу представља један од темељних принципа добре демократске праксе, добре управе и један је од главних стубова развијене локалне заједнице. Она подразумева укључење читаве заједнице, јавног и приватног сектора у току целог процеса доношења, спровођења и праћења јавних политика. У крајњој линији, учешће јавности у процесу израде планова, програма, јавних политика или одлука на локалном нивоу представља темељ одрживог развоја локалне заједнице.

Најважније добробити за грађане и локалну заједницу јесу: остваривање основних грађанских права, боље разумевање функционисања система локалне самоуправе, изражавање сопствених потреба пре него што се одређена одлука донесе, идентификација са локалном заједницом и осећај укључености уместо апатије и др. Удружења и организације цивилног друштва у овом процесу изграђују партнерски однос за представницима локалне самоуправе, негује се култура демократског дијалога, повећава брига за одрживи развој заједнице, проналазе иновативна решења, успостављају се механизми праћења и контроле рада локалних власти.

Партиципација грађана јача поверење између грађана и власти, доприноси јавности рада локалне самоуправе и повећава кредибилитет локалних власти. Такође, већа партиципација грађана у доношењу одлука помаже локалној самоуправи да адекватније идентификује потребе грађана и заједнице а донете одлуке свакако имају већи легитимитет и одрживије су. Сарадња и укључивање грађана и свих заинтересованих страна у процесу доношења одлука смањује притисак и очекивања евентуалних појединачних лобистичких група на најмању могућу меру али доноси и уштеде у времену и новцу јер се уважавају интереси заједнице у раној фази процеса.

Закон прописује да грађани могу да остваре своје право на учешће у раду локалне самоуправе на два начина, и то:

- Непосредно – путем референдума, грађанских иницијатива и збора грађана
- Посредно – преко својих слободно изабраних представника.

Осим законом прописаних облика непосредног и посредног учешћа, грађани Ужица у одлучивању о пословима локалне самоуправе могу да учествују у доношењу одлука и на друге начине:

- петиције и други предлози (надлежни органи су дужни да у одговарајућем року одговоре);

- учешће у раду радних тела Скупштине и кроз одабир грађана у чланове савета или других саветодавних тела (Савет за праћење примене етичког кодекса, Савет за младе, Кориснички савет јавних служби, Савет за родну равноправност, Савет за заштиту и унапређење животне средине – Зелени савет, Савет за здравље, Савет за саобраћај, Комисија за планове, Социо-економски савет);
- јавне расправе су регулисане *Статутом града Ужица* и посебном *Одлуком о начину и поступку учешће грађана Ужица у остваривању послова Града*, на начин да грађани могу путем јавних расправа и кроз више техника консултација да учествују у процесу доношења одлука. Одлука је потпуно у складу са усвојеним *Локалним антикорупцијским планом града Ужица* и предвиђа обавезу органа града да приликом доношења општих аката спроводе јавне расправе, да се општи акти објављују на званичном сајту града, као и да се акти који се односе на рад јавних предузећа и установа обавезно објављују на њиховим сајтовима. Циљ Одлуке је повећање транспарентности и партиципације грађана у доношењу одлука и повећању јавности рада органа и јавних служби града Ужица на начин да грађани у сваком тренутку буду упознати с тим како и на који начин се троше буџетска средства.

Локалним антикорупцијским планом (ЛАП) Града Ужица предвиђено је, између осталог, да нацрти локалних прописа морају обавезно садржати образложења са посебним акцентом на образложење јавног интереса који ће бити остварен и/или заштићен конкретним прописом, односно са образложењем разлога, потреба и околности у којима се усваја пропис. Такође, постоји обавеза објављивања регистра свих јавних служби, јавних предузећа и других организација које град оснива и делом или у потпуности финансира или контролише као и да се усвоји интерни акт којим се дефинишу јасни и прецизни критеријуми за расподелу јавних финансија, обавезни елементи финансијских планова, процедура контроле сврсисходности и законитости трошења средстава од стране тих субјеката. ЛАП-ом се прописује обавеза објављивања „грађанског буџета“ а при додели средстава удружењима грађана предвиђено је да сваки појединачни јавни позив односно поступак суфинансирања програма удружења грађана треба да се позива на дефинисан јавни интерес, односно на успостављање везе и оправдање на који начин ће конкретан програм суфинансирања програма остварити, промовисати и штитити јавни интерес. Пуна транспарентност процеса доделе средстава се обезбеђује кроз објављивање свих докумената који настају у току спровођења конкурса за суфинансирање, а нарочито докумената који настају у раду конкурсне комисије, јавност састанака конкурсне комисије и учешће заинтересованих представника јавности у њиховом раду - грађанских посматрача. Повећана је и транспарентност процеса јавних набавки при чему се између осталог дефинише учешће представника јавности.

5. Општи циљ Акционог плана

Промене у друштву и промене у потребама и очекивањима грађана уско су повезане са значајем и функцијом локалне самоуправе која се налази у процесу „живог развоја” као и са питањима односа између грађана и локалне самоуправе и степена учешћа грађана у процесу одлучивања на локалном нивоу.

Непосредно учешће грађана у процесу управљања и доношења одлука је основно право у демократском друштву, при чему је његов кључни квалитет слобода сваког појединца (члана) да учествује и доприноси бољем животу и општем напретку заједнице. Само добро информисани, правовремено и адекватно консултовани грађани могу дати свој пуни допринос као учесници у директном одлучивању о питањима функционисања и развоја локалне заједнице.

Информисање, консултовање и учешће грађана Ужица у процесу доношења одлука, буџетирању средстава, што обухвата и порез на имовину као један од најважнијих прихода Града, постоји годинама уназад. Град Ужице је постао пример добре праксе у неколико важних сегмената када је у питању укључивање грађана у процесе доношења одлука. Постоји простор за даље унапређење и још веће укључивање грађана у рад органа локалне самоуправе, доношење одлука, укључивање на нивоу месних заједница, процес креирања буџета.

Општи циљ израде Акционог плана јесте јачање поверења између грађана и локалне самоуправе кроз подршку демократским праксама и креирању услуга локалне самоуправе оријентисаних на грађане. Потребно је унапредити услове за још веће укључивање грађана и заинтересоване јавности, младих, представника осетљивих група у процесе доношења одлука, посебно одлука које се тичу буџета и средстава прикупљених по основу изворних прихода. Такође, потребно је унапредити учешће грађана и других заинтересованих актера на нивоу месних заједница. Ради остварења општег циља потребно је реализовати одређене, посебне циљеве који се односе унапређење регулаторног, организационог и финансијског оквира за веће учешће грађана у процесу доношења одлука као и унапређење информисања, консултовања и активног укључивања грађана кроз јавне расправе и друге облике партиципације у локалном одлучивању.

Непосредно учешће грађана на локалном нивоу свакако не може бити и није замена за представничку демократију али је са њом комплементарна и представља квалитативну допуну која, између осталог, повећава отвореност процеса доношења одлука и помаже у јачању њихове легитимности. Традиционални методи непосредног учешћа грађана, као што су референдуми, грађанске иницијативе, јавне расправе, састанци и скупови, све више се допуњују иновативним методама, као што су грађански панели, фокус групе, електронске дебате и сл.

6. Посебни циљеви Акционог плана

ПОСЕБНИ ЦИЉ 1: Унапређење регулаторног, организационог и финансијског оквира за активности у области укључивања грађана у процесе доношења одлука у граду Ужицу.

Предуслов за повећање учешћа грађана у процесу одлучивања јесте унапређење оквира за активности у области укључивања грађана и других актера. За то је потребно јачати капацитете за креирање и спровођење механизма за укључивање грађана у локалном одлучивању, као и развијати систем за праћење и партиципативну процену ефеката акционог плана за укључивање грађана у процесе доношења одлука.

ПОСЕБНИ ЦИЉ 2: Информисање, консултовање и активно укључивање грађана у локалном одлучивању кроз јавне расправе и друге облике партиципације грађана.

Како би грађани и други актери узели веће учешће у процесима доношења одлука, посебно о крерању и трошењу буџета, неопходно је применити мере које се тичу спровођење механизма за активно информисање грађана и приступ информацијама од значаја за учешће у локалном одлучивању као и спровођењу механизма за консултовање и активно укључивање грађана у одлучивање о локалном буџету и поступку доношења локалних прописа и јавних политика

Орјентација наше локалне самоуправе јесте потпуна отвореност и учешће грађана у поступку доношења одлука укључујући и партиципацију приликом креирања буџета што обухвата и веће, активно укључивање у процесу доношења одлука када је реч о трошењу средстава прикупљених по основу изворних прихода.

7. План активности

План активности:	Укључивање грађана у процесе доношења одлука у граду Ужицу
Предлагач:	Град Ужице, Градска управа за финансије, Радна група
Координација и извештавање:	Радна група за израду, спровођење и праћење Акционог плана за укључивање грађанау доношења одлука 2022-2025 , (Надаље: Радна група), Градска управа за финансије

Општи циљ: Јачање поверења између грађана и локалне самоуправе кроз подршку демократским праксама и креирању услуга локалне самоуправе оријентисаних на грађане.						
Институција одговорна за праћење и контролу реализације: Град Ужице, Градска управа за финансије, Радна група						
Показатељ (и) на нивоу општег циља (<i>показатељ ефекта</i>)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у последњој години АП	Последња година важења АП
Повећан број грађана који сведочи да је потрошња локалног буџета предмет партиципативног одлучивања.	Број	Анкета о учешћу грађана, МЕД 3	-	2022	+70% више у односу на почетну вредност	2025

Посебни циљ 1: Унапређење регулаторног, организационог и финансијског оквира заактивности у области укључивања грађана у процесе доношења одлука у граду Ужицу, 2022-2025
Институција одговорна за координацију и извештавање: Град Ужице, Градска управа за финансије, Радна група

Показатељ(и) на нивоу посебног циља (<i>показатељ исхода</i>)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години t+1	Циљана вредност у години t+2	Циљана вредност у последњој години АП
Унапређен учинак градске управе Града Ужица у области укључивања грађана у буџетске процесе	Оцена	ЛИПА - МЕД 3	3	2022	4	5	5
Унапређен учинак градске управе Града Ужица у области укључивања грађана у поступку доношења локалних прописа и јавних политика	Оцена	ЛИПА - МЕД 3	3	2022	4	5	5

Мера 1.1: Јачање капацитета ЛС за креирање и спровођење механизма за укључивање грађана у локалном одлучивању							
Институција одговорна за реализацију: Градске управе							
Период спровођења: 2022-2025				Тип мере: Институционално управљачко организациона			
Прописи које је потребно изменити/усвојити за спровођење мере:				Правилник о организацији и систематизацији радних места (Правилник о систематизацији)			
Показатељ(и) на нивоу мере (<i>показатељ резултата</i>)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години t+1	Циљана вредност у години t+2	Циљана вредност у последњој години АП
Људски ресурси градске управе задужени за креирање и спровођење механизма за укључивање грађана у локалном одлучивању	Број запослених	Интерно, систематизација радних места	0	2022	2	3	4

Знање и вештина запослених градске управеза креирање и спровођење механизма за укључивање грађана у локалном одлучивању	Број обука	Интерно, МЕД 3	3	2022	8	7	6
Квалитет извештаја са јавних расправа о локалном буџету	Оцена	МЕД 3	3	2022	4	4,5	5
Изграђени и унапређени механизми за укључивање грађана у одлучивање на нивоу ЛС	Број аката, других механизма	Интерно, ЛИПА - МЕД 3	2	2022	3	4	4
Изграђени и унапређени механизми за укључивање грађана на нивоу МЗ	Број аката, других механизма	Интерно, ЛИПА - МЕД 3	1	2022	2	2	2
Изграђени у унапређени механизми за укључивање осетљивих група грађана у одлучивање	Број аката, других механизма	Интерно, ЛИПА - МЕД 3	1	2022	2	2	2
Буџетска издвајања за пројекте идентификоване кроз „учешће грађана“, укупно	У 000 дин	Интерно	15.000	2022	20.000	22.000	25.000

Извор финансирања мере ¹	Веза са програмским буџетом ²	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.			
		2022	2023	2024	2025

¹Навести један од извора финансирања : буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкретног донатора.

²Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру ког се обезбеђују средства

Приходи из буџета	1501-5038	15.000	20.000	22.000	25.000
Финансијска подршка донаторских програма, МЕД 3		0	6.000	6.600	0

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања ³	Веза са програмски м буџетом ⁴	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин. ⁵		
						у години т+1	у години т+2	у години т+3
1.1.1 Формирање саветодавног тела за израду, спровођење и праћење Плана активности за укључивање грађана у процесе доношења одлука у граду Ужицу, 2022-2025	Град Ужице	Градоначелница	Април, 2022	Нису потребна средства				
1.1.2 Дефинисан и усвојен акт ЈЛС којим се усваја План активности за укључивање грађана у процесе доношења одлука у граду Ужицу, 2022-2025	Град Ужице Градско веће	Радна група, Градско веће Скупштина града Ужица	Децембар 2022	Нису потребна средства				
1.1.3 Ревизија и усвајање Правилника о систематизацији	Град Ужице, Градске управе	Начелници градских управа, Градско веће	Децембар 2023	Нису потребна средства				

³Навести један од извора финансирања : буџетска средства, из кредита, донаторска средства, ИПА, итд. У случају донаторских средстава, обавезно је навођење конкретних донатора.

⁴Шифра програма и програмске активности или пројекта у оквиру ког се обезбеђују средства

⁵Са звездицом су означена средства која нису у потпуности обезбеђена

1.1.4 Обуке за запослене у области унапређења извештавања са јавних расправа	Градске управе	Интерно, МЕД 3	Јули, 2022	Буџетска средства, МЕД 3		10	10	10
1.1.5 Дефинисан и усвојен акт ЈЛС који посебно прописује активно укључивање осетљивих група у јавне расправе и друге облике партиципације грађана	Градске управе	Веће, МЕД 3	Јун 2023	Нису потребна средства				
1.1.6 Дефинисана и усвојена буџетска издвајања (кроз засебну буџетску линију), за финансирање Локалног програма за финансирање пројеката идентификованих кроз „учешће грађана“	Градска управа за финансије	Градско веће, Скупштина града Ужица	Децембар, 2022	Буџетска средства - Текући трошкови				
1.1.7 Дефинисан и усвојен акт (одлука) ЈЛС, о Локалном програму за финансирање пројеката идентификованих кроз „учешће грађана“	Градске управе	Радна група Градско веће, Скупштина Града Ужица	Март, 2023	Нису потребна средства				
1.1.8 Дефинисано и усвојено Упутство за МЗ о начину активног укључивања грађана током припреме и спровођења развојних програма и финансијских планова МЗ, као и у јавне расправе и	Градска управа	Радна група	Април, 2023	Нису потребна средства				

друге облике партиципације грађана								
------------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--

Мера 1.2: Развој система за праћење и партиципативну процену ефеката плана активности за укључивање грађана у процесе доношења одлука у граду Ужицу, 2022-2025

Институција одговорна за реализацију: Градске управе, Радна група

Период спровођења: 2022-2025

Тип мере: Институционално управљачко организациона

Прописи које је потребно изменити/усвојити за спровођење мере:

Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години t+1	Циљана вредност у години t+2	Циљана вредност у последњој години АП
Активно укључени грађани / представници грађана у тело за праћење и партиципативну процену ефеката плана активности за укључивање грађана у процесе доношења одлука у граду Ужицу, 2022-2025	Број	Интерно, ЛИПА - МЕД 3	3	2022	4	4	4

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.					
		2022	2023	2024	2025	2026	2027
Приходи из буџета	Нису планирана додатна средства						
Финансијска помоћ од донатора							

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.		
						у години t+1	у години t+2	у години t+3
1.2.1 Обуке за запослене за израду и примену алата/механизма за праћење и процену ефеката спровођења Плана активности за укључивање грађана у процесе доношења одлука у граду Ужицу, 2022-2025	Градске управе, Хелветас	Радна група	Децембар 2022	Буџетска средства, МЕД 3		10	12	12
1.2.2 Израда и усвајање алата/механизма за праћење и процену ефеката Плана активности за укључивање грађана у процесе доношења одлука у граду Ужицу, 2022-2025	Градске управе	Радна група	Децембар 2022	Нису потребна додатна средства				
1.2.3 Примена алата/механизма за праћење и процену ефеката Плана активности за укључивање грађана у процесе доношења одлука у граду Ужицу, 2022-2025 и извештавање	Градске управе	Радна група	Март буџетске године за претходну годину	Нису потребна додатна средства				

1.2.4 Израда и усвајање алата/механизма за праћење и процену ефеката Локалног програма за финансирање пројеката идентификованих кроз „учешће грађана“	Градске управе	Радна група	Март 2023	Нису потребна додатна средства				
1.2.5 Примена алата/механизма за партиципативну процену ефеката Локалног програма за финансирање пројеката идентификованих кроз „учешће грађана“	Градске управе	Радна група	Март буџетске године за претходну годину	Нису потребна додатна средства				

Посебни циљ 2: Информисање, консултовање и активно укључивање грађана у локалном одлучивању кроз јавне расправе и друге облике партиципације грађана

Институција одговорна за координацију и извештавање: Градске управе, Радна група за израду, спровођење и праћење Плана активности за укључивање грађана у процесе доношења одлука у граду Ужицу, 2022-2025

Показатељ(и) на нивоу посебног циља (<i>показатељ исхода</i>)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години t+1	Циљана вредност у години t+2	Циљана вредност у последњој години АП
Грађани који имају директну корист од буџетске подршке кроз Програмеза финансирање пројеката идентификованих кроз „учешће грађана“	Број	Интерно, МЕД 3	400	2022	500	600	600

Грађанке које имају директну корист од буџетске подршке кроз Програме за финансирање пројеката идентификованих кроз „учешће грађана“	Број	Интерно, МЕД 3	400	2022	500	600	600
Осетљиве групе које имају директну корист од буџетске подршке кроз Програме за финансирање пројеката идентификованих кроз „учешће грађана“	Број	Интерно, МЕД 3	0	2022	50	70	90

Мера 2.1: Спровођење механизма за активно информисање грађана и приступ информацијама од значаја за учешће грађана у локалном одлучивању.							
Институција одговорна за реализацију: Градске управе, Градска управа за финансије, Радна група							
Период спровођења: 2022-2025				Тип мере: Институционално управљачко организациона			
Прописи које је потребно изменити/усвојити за спровођење мере:							
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години t+1	Циљана вредност у години t+2	Циљана вредност у последњој години АП
Задовољство грађана квалитетом информација о локалном буџету	%		30	2022	40	50	60
Задовољство грађана квалитетом информација у поступку доношења локалних прописа и јавних политика	%		30	2022	40	50	60

Задовољство грађана у руралним насељима квалитетом информација о локалном буџету	%		30	2022	45	55	65
Канали информисања грађана о локалном буџету и поступку доношења локалних прописа и јавних политика	Број		3	2022	5	7	7

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.			
		2022	2023	2024	2025
Приходи из буџета					
Финансијска подршка донаторских програма, МЕД 3					

Назив активности:	Орган који спроводи активност	Органи партнери у спровођењу активности	Рок за завршетак активности	Извор финансирања	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.		
						у години т+1	у години т+2	у години т+3
2.1.1 Обуке за запослене у области информисања грађана	Градске управе	Интерно, МЕД 3	Октобар, 2022	Буџетска средства, МЕД 3				
2.1.2Израда плана информисања грађана о јавним расправама и другим облицима укључивања грађана, информисања	Градске управе	Радна група	Јун, 2023	Буџетска средства, МЕД 3				

грађана на нивоу МЗ и информисања осетљивих категорија грађана								
2.1.3 Спровођење плана информисања грађана о јавним расправама и другим облицима укључивања грађана, информисања грађана на нивоу МЗ и информисања осетљивих категорија грађана, 2022-2025	Градске управе	Радна група	Мај, 2025	Буџетска средства - Текући трошкови				

Мера 2.2: Спровођење механизма за консултовање и активно укључивање грађана у одлучивање о локалном буџету и поступку доношења локалних прописа и јавних политика.							
Институција одговорна за реализацију: Градске управе							
Период спровођења: 2022-2025				Тип мере: Подстицајна			
Прописи које је потребно изменити/усвојити за спровођење мере:							
Показатељ(и) на нивоу мере (показатељ резултата)	Јединица мере	Извор провере	Почетна вредност	Базна година	Циљана вредност у години t+1	Циљана вредност у години t+2	Циљана вредност у последњој години АП
Задовољство грађана квалитетом консултативног процеса и активном укључивању у одлукама о локалном буџету	%	Анкета о учешћу грађана, МЕД 3		2022	+20%	+20%	+20%

Задовољство грађана квалитетом консултативног процеса и активном укључивању у поступку доношења локалних прописа и јавних политика	%	Анкета о учешћу грађана, МЕД 3		2022	+20%	+20%	+20%
Задовољство грађана у руралним насељима квалитетом консултативног процеса и активном укључивању у израду развојних и финансијских планова МЗ	%	Анкета о учешћу грађана, МЕД 3		2022	+20%	+20%	+20%
Механизми консултовања и активног укључивања грађана у одлучивање о локалном буџету и поступку доношења локалних прописа и јавних политика	Број	Интерно, ЛИПА - МЕД 3	2	2022	5	7	9

Извор финансирања мере	Веза са програмским буџетом	Укупна процењена финансијска средства у 000 дин.			
		2022	2023	2024	2025
Приходи из буџета					
Финансијска подршка донаторских програма, МЕД 3					

Назив активности:	Орган који спроводи	Органи партнери у	Рок за завршетак	Извор финансирања	Веза са програмски	Укупна процењена финансијска средства по изворима у 000 дин.
-------------------	---------------------	-------------------	------------------	-------------------	--------------------	--

	активност	спровођењу активности	активности		м буџетом	у години t+1	у години t+2	у години t+3
2.2.1	Обуке за запослене у области консултовања и активног укључивања грађана у јавне расправе и друге облике укључивања грађана	Градске управе	МЕД 3	Децембар, 2022	Буџетска средства, МЕД 3			
2.2.2	Спровођење Локалног програма за финансирање пројеката идентификованих кроз „учешће грађана“	Градске управе	Радна група, МЕД 3	Децембар буџетске године	Буџетска средства, МЕД 3			
2.2.3	Унапређен процес консултовања грађана у вези са капиталним пројектима	Градске управе	МЕД 3	Новембар буџетске године	Буџетска средства			
2.2.4	Унапређено извештавање са јавних расправа	Градске управе	МЕД 3	Новембар буџетске године	Буџетска средства, МЕД 3			

8. Праћење и евалуација

Реализацију Акционог план за укључивање грађана у доношење одлука неопходно је редовно пратити и оцењивати у сврху остварења предвиђених циљева (општег и посебних), како би се постигао њихов највећи могући утицај на резултат, да се уоче евентуални проблеми, као и потреба за променом у приступу и начину рада. На тај начин се обезбеђује квалитет у реализацији Акционог плана. Континуирано праћење Акционог плана омогућава његову ревизију и прилагођавање новонасталим околностима, у смислу достизања постављених циљева, као и ширење искустава и примера добре праксе. За реализацију Акционог плана задужена је Радна група у сарадњи са Градском управом за финансије.

Акциони план за укључивање грађана у доношење одлука подразумева читав сет повезаних активности за остварење општег и посебних циљева. Поред тога, треба истаћи да је у реализацију укључен значајан број носилаца и партнера, како из система локалне самоуправе, тако и других актера и заинтересованих страна. Дефинисани су рокови, тј. временски оквир, потребна средства, показатељи резултата на нивоу општег и посебних циљева, показатељи резултата на нивоу мера и активности.

Имајући све ово у виду, слободно се може да се ради о не тако једноставном процесу, посебно узимајући у обзир значај теме за грађане, заинтересоване стране и све актере. Сам процес припреме, израде, спровођења и праћења плана поверен је Радној групи у сарадњи са Градском управом за финансије, уз подршку и консултације пројектног тима. Реализација Плана, односно спровођење дефинисаних активности ради реализације утврђених циљева биће озбиљан изазов, пре свега за Град Ужице али и друге заинтересоване partnere како би се на адекватан и пожељан начин остварили зацртани циљеви у погледу већег укључивања грађана у процес доношења одлука и креирање и успостављане дугорочно одрживог система и механизма у том погледу.